

Neformalus etnomuzikinis ugdymas: padėtis muzikos mokyklose

Gaila Kirdienė,
LMTA Etnomuzikologijos katedra,
LEKUS valdybos narė

Mokytojų požiūris į tradicinės muzikos ir choreografijos teorijos ir atlikimo mokymo Lietuvos muzikos ir meno mokyklose reikmę ir aktualumą

- 1.(smuikas)** *Tai yra tiesiog neišvengiamai būtina. Turėtų atsirasti etnomuzikos skyriai visose vaikų muzikos ir meno mokyklose, todėl, kad vaikas, vėliau jaunuolis, privalo žinoti tautos meno šaknis, formas, muzikinį vystymąsi.*
- 2.(būgnelis)** *Taip. Tradicinė muzika naudinga visų laikų vaikams, nes joje ir lietuvių liaudies pedagogikoje sukaupta gabių žmonių ugdymo patirtis, kiti žmogui ir tautai gyventi ir išlikti svarbūs dalykai.*
- 3.(smuikas)** *Taip. Tik tokiu būdu įgyjamos neiškreiptos žinios apie tradicinius dalykus. Naudingas ir bendram išsilavinimui, ir siekiant įgyti to dalyko kompetencijas. Tradicinės muzikos mokymas galėtų būti platesnio masto, nes kol kas laikosi tik entuziastų dėka.*
- 4.(kanklės)** *Be abejo, turi būti mokoma, panašiai kaip dailėje: pirmiausia mokoma klasikinio piešimo, o jau po to galima nerti į „modernizmus“. Globalizacija labai suvienodino „civilizuoto“ pasaulio kultūrinės madas. Nyksta tautinės vertybės, keičiasi pasaulėžiūra, teršiasi kalba. **Liaudies dainos – tai tautos istorijos, kalbos, tarmių, tradicinės muzikos, tradicinės pasaulėžiūros, tautos savitumo archyvas. Istorijos, tradicijų nežinojimas, kalbos nemokėjimas veda tautą prie susinaikinimo. Ar mes to norime? Klausimą apie tradicinės muzikos naudingumą šiuolaikiniam vaikui išplėščiau į tokį: ar mes, suaugusieji, norime kažką svarbaus perduoti, palikti savo vaikams? Veikiau reikėtų kalbėti ne tik apie naudą vaikams, bet ir tradicinės muzikos reikalingumą. Vaikų ugdymo su tradicine muzika naudą išvelgiu tokią pačią, (ir net didesnę) kaip ir kitų muzikos žanrų naudą vaiko ugdymui.***
- 5.(kanklės)** *Lietuvos muzikos ir meno mokyklose turėtų būti mokoma tradicinės muzikos (ir choreografijos) teorijos ir atlikimo. Toks muzikinis ugdymas turėtų būti platesnio masto ir dalykų, ir mokyklų kiekio požiūriu.*

6.(kanklės)

Taip. Tradicinė muzika yra pagrindas kitų muzikinių krypčių ugdymui – pirma pažink save.

7.(folkloro ansamblis)

Tradicinės muzikos turėtų būti mokoma ne tik muzikos ir meno mokyklose, bet ir bendrojo lavinimo mokyklose. Šiuolaikinis vaikas turėtų žinoti savo tautos kultūros pagrindus: tradicijas, papročius, tautosaką, tradicinį muzikavimą, mokėti švęsti kalendorines šventes ir pan.

8.(kanklės)

Tradicinė kultūra (muzika, tautosaka, choreografija) turėtų būti naudojama kaip pagrindinis ugdymosi turinys nuo ankstyvojo, priešmokyklinio ugdymo. Po pradinio ugdymo, šalia visų kitų disciplinų galėtų rinktis profesionalų grojimą instrumentu (kanklėmis, birbyne ir t.t). Tik pažindami savo kultūros šaknis, formuodamiesi muzikinį, kultūrinį identitetą, vaikai galės tobulėti ir siekti kitų muzikinio ugdymo pakopų. Tradicinės kultūros žanrai prieinami ir lengvai suprantami – priklauso tik nuo auklėtojų bei muzikos vadovų sąmoningo noro tuo užsiimti. (Tai didelė problema). Muzikos mokyklose pamažu atsiranda tradicinės muzikos integravimas į pagrindinio dalyko programas(kanklių, birbynių) ir tik mokytojo profesionalumo bei noro dėka. Tradicinis kankliavimas, kaip paprastesnis muzikavimo būdas naudojamas kanklių dalyko pamokose. Kaip ir kokios kokybės, vėlgi priklauso nuo mokytojo profesionalumo ir atsidavimo darbui. Pradiniame muzikinio ugdymo etape 1-4 kl. vietoj choro, mokyklose kuriasi folkloro kolektyvai. Vaikai groja įvairiais tradiciniais instrumentais, šoka, dainuoja. Galėtų muzikos ir meno mokyklose būti kuriamos etninės kultūros programos vaikams ugdyti, remiantis įvairių folkloro žanrų mokymu. Ir čia reikia mokytojų iniciatyvos ir profesionalumo. Šiuo metu vyrauja baimė ir nenoras ką nors keisti.

9.(armonika)

Visas muzikos mokymas turėtų remtis etnine muzika.

Taikomi metodai ir ugdomi gebėjimai (kompetencijos)

1.(smuikas)	<i>Pirmiausia reikia išmokti natas, sugroti tai, kas užrašyta, tada garsas, technika, stilistika , kūryba ir t.t.</i>
4. (kanklės)	<i>Ugdo tradicinio atlikimo, pažintinius gebėjimus.</i>
5. (kanklės)	<i>Svarbu įgyti gerą grojimo instrumentu techniką, bet dar svarbiau pamokose lavinti ir plėtoti gebėjimą perteikti kūrinio turinį, pajauti liaudies muzikos stilistiką, regioninius ypatumus, ugdyti improvizavimo įgūdžius.</i>
7. (folkloro ansamblis)	<i>Ugdomos socialumo, asmens tobulėjimo, savęs pažinimo ir kt. kompetencijos.</i>
8. (kanklės)	<i>Ugdomas pasitikėjimas savimi, savo atliekama veikla, pagarba savo ir kitų darbui, atlikimui, savo kultūros pažinimas ir didžiavimasis ja. Tautinio kostiumo pažinimo ir dėvėjimo kultūra. Ieškome įvairių psichologinių problemų sprendimo būdų.</i>
9. (armonika)	<i>Techninius ir artistinius – geriausia keli „bandomieji“ koncertai Kūrybinius – skirtingos interpretacijos; improvizacija ir t.t. Kiti įvairūs metodai parenkami individualiai kiekvienam mokiniui.</i>
10. (dainavimas)	<i>Techninius – pratimai dikcijai lavinti, įvairūs garso išgavimo būdai. Kūrybinius; kitus metodus parenku pagal situaciją.</i>

Ar jaučiamas vadovėlių ir metodinės medžiagos/leidinių stygius?

Respondentai ir jų mokomi dalykai	Trūksta	Nelabai trūksta	Netrūksta
1. (smuikas)		<i>Lietuviškos medžiagos tai visai nėra, bet man nereikia, turiu savo, o va, neklasikiniam smuikavimui, tai gal kiek ir trūktų. Bet, susirandu. Ne bėda.</i>	
2. (būgnelis)	<i>Mokytojams trūksta patogiai paruoštų vadovėlių, metodinės ir kitokios mokomosios medžiagos.</i>		
3. (smuikas)	<i>Folklorinio ansamblio repertuarui kol kas nėra jokių metodinių didaktinių priemonių.</i>		
4. (kanklės)	<i>Trūksta autentiškos filmuotos medžiagos. Galima būtų parengti etnomuzikos video chrestomatiją. Parengtas rašytinis vadovėlis galėtų būti naudingas mokiniams savo teorine dalimi. Dainuojamieji vadovėlio pavyzdžiai turėtų būti tik rekomendacinio pobūdžio, kad metai iš metų nepabostų tą patį kartoti.</i>		

5. (kanklės)	<i>Nelabai jaučiu stygių. Kita vertus, visada įdomus kitas požiūris, metodika, diskusija.</i>		
6. (kanklės)	<i>Galėtų būti daugiau metodinės medžiagos kaip formuoti tradicinį vokalą. Vadovėliai su dainomis, klasifikuotomis pagal atlikimo sudėtingumą, taip pat praverstų.</i>		
7. (folkloro ansamblis)	<i>Trūksta etninės kultūros ugdymo, muzikinio folkloro vadovėlių, praktinių patirčių pateikčių.</i>		
8. (kanklės)	<i>Jei atsirastų pradžiamokslis mažiesiems, tikrai būtų vertas dėmesio. Galėtų kažkas imtis parengti keletą etninės kultūros mokymo programų modelių (7-8 metų mokymo) muzikos mokykloms. Nes patys pedagogai, vargu, ar imsis.</i>		
9. (armonika)			<i>Man nieko netrūksta, kūrybiškumo ir medžiagos pakanka.</i>